

ISJUING betyr en dose klatring, litt aking – og spektakulær natur.

↑ GUIDER I ISEN. André Sundero og Karola Wenzel er kjentfolk i Sjoa. Det er tolv år siden André startet med isjuving.

Isjuving i Peer Gynts rike

Et ekte vinter

Når elva Sjoa fryser til is, kommer en helt ny verden til syne. Med varmt vintertøy og lokal guide ga vi oss isen i vold.

I VAGA

Tekst: Stine H. Dahl
Foto: Torbjørn Tandberg

Slik kjenner vi henne best: brusende, frådende, bærende på raftingflåter lastet med actionkåte turister. Slik er hun i dag: taus, mystisk og vakker. Sommerutgaven av Sjoa er midlertidig stedt til hvile, og kuldegradene har tatt kontrollen. Jettegrytene er fylt med is og snø,

og den tjukke isen bærer oss alle. Iskatedralen er åpen for gjester, og inngangen er en krans av istapper. For å entre det aller helligste må vi skli over en liten issvull.

– Velkommen inn, sier André Sundero.

Det er tolv år siden han skjønte at vinterens egen iskunst var en eksotisk turistattraksjon.

– Jeg pleide å ta med skiturister langs elva, og mange stanset og tok bilder av de store issvullene. Etter hvert forsto jeg at isen vi hadde sett på som et problem mange steder, faktisk var noe folk ønsket å se.

Siden den gang har André arrangert issafari for både norske og internasjonale turister. Alle, uavhengig av alder og nasjonalitet, lar seg fascinere.

– Formene endrer seg fra dag til dag, og varierer med temperaturen. Nytt vann fra elva stanses av isen og presser seg fram helt andre steder. Slik lages nye formasjoner.

Mange kunstverk står på samme plass, år etter år. For rundt ti år

↑ DE DANSKE PIGER utfordrer seg selv i Sjoa. Merete Laurent (t.v), Anne Juul Nielsen og Susanne Nilas gleder seg til å fortelle de hjemme om rappelleringen.

siden begynte André å tegne kart over elva vinterstid, og han ser at mange av formasjonene har sine faste plasser. På vei ned i juvet peker han ut istapper som lager de vakreste søyler.

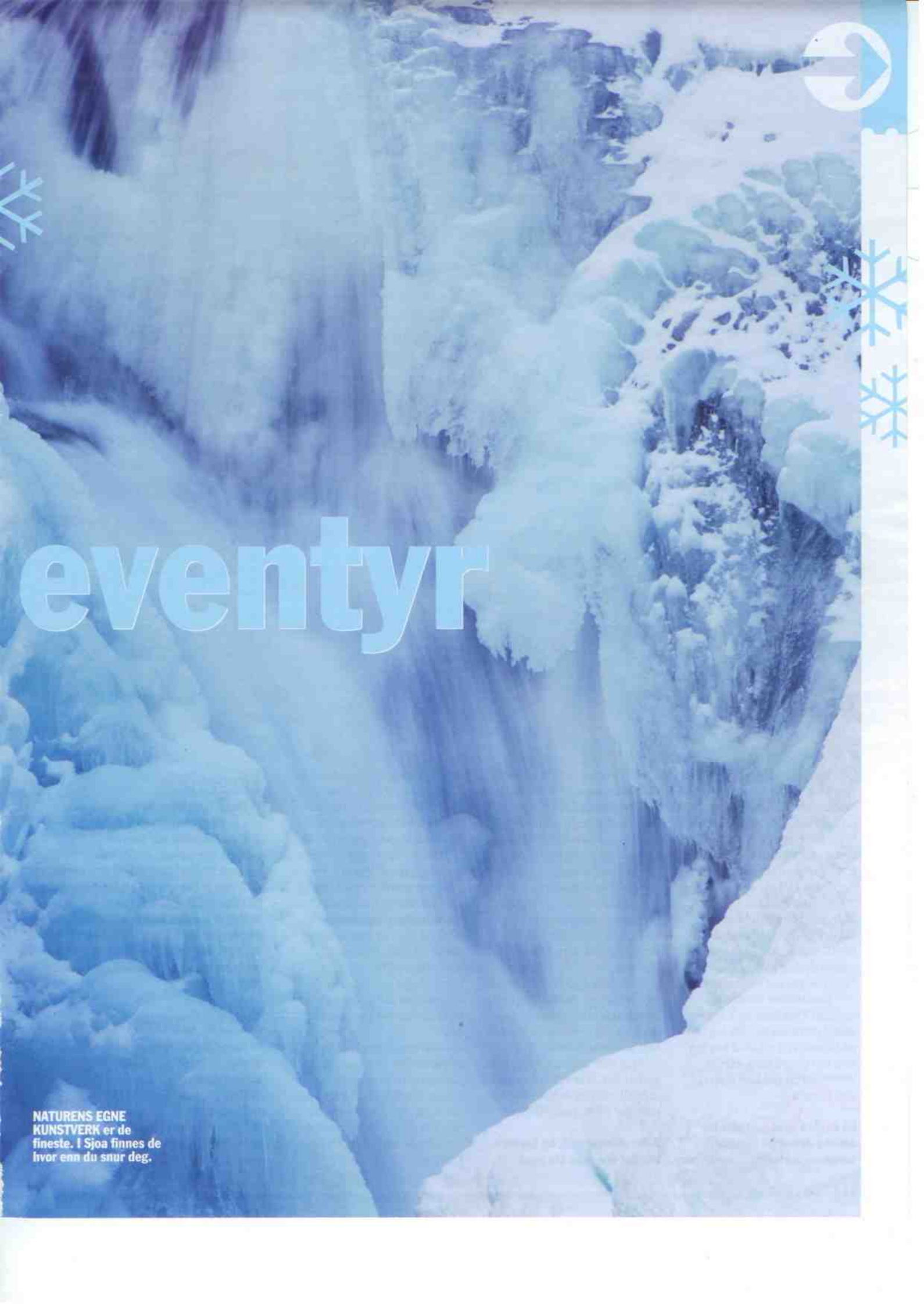
– En stalaktitt er en istapp som henger, mens en stalagmitt vokser fra bakken og opp, sier han.

Etter å ha presset oss gjennom en bergsprekk så smal at vi må ta av sekkene, går ruta ned langs den bratte og islagte elvebredden. På

bunnen av den stivnede elva ligger en av Andrés hemmeligheter. Hula er så liten at vi må skli inn, og det er så lavt under taket av vi må krølle oss sammen. Når sola skinner gjennom den tykke isen, sitter vi inne i en grønn isdrøm.

– Isen forandres når den får luft i seg, derfor får den det grønne skjæret, sier issjef André.

– **Hold godt tak i tauet, så sklir dere ned på rumpa!** Karola Wenzel (36) kommer fra Celle i Tysk-

eventyr

**NATURENS EGNE
KUNSTVERK** er de
fineste. I Sjøa finnes de
lavor enn du snur deg.

TØFF TRUGETUR i myk snø. Hopp, løp eller rusle en tur. Det er forbau-sende lett å gå med truger.

land, men kjenner alle skumle sprekker i Sjøa-isen og er ekspert med ishakke og klatretau. Da hun jobbet som reiseleder for tyske turister, gikk turen ofte til Jotunheimen. Der traff hun André som er født og oppvokst i Vågå, og i desember 2004 flyttet hun fra Tyskland til bygda i Gudbrandsdalen. Nå driver de Hindsæter Fjellhotell sammen, og tar med eventyrlystne gjester til isen rundt 30 ganger hver vinter.

– Den største forskjellen mellom Tyskland og Vågå er antall mennesker. Når jeg står på t-banen i Tyskland har jeg folk tett innpå meg. Her er intimsfæren atskillig større, sier Karola.

På kanten av stupet står tre danske damer på jentetur. Langt der nede ligger den frosne

elvbunnen. Damene glotter bekymret over kanten, mens guiden lokker med tauet. De har allerede brutt grenser og latt seg fire ned den isklede fjellsiden, men avtalen er at de skal prøve flere ganger, nå som de først står her i høyden.

– Akkurat når jeg slipper meg over kanten, tenker jeg «Nei, nei, nei!». Men så går det riktig fint, sier Anne Juul Nielsen.

Både hun og Merete Laurent var i utgangspunktet skeptiske til å dingle etter et tau i isen, men lot seg overtale av venninnen Susanne Nilaus.

– Jeg ville angret om jeg ikke gjorde det. Når vi kan, kan alle rappellere. Det er bare å gjøre det! sier Anne Juul Nielsen.

Bålet skinner gult, og kvelden har det spesielle blå lyset

som finnes her i Jotunheimen i januar og februar. Moderne truger i stål gjør at vi ligger lett på tykk snø. André og Karola har gått opp løypa til Hindsæterkampen i forveien og sørget for at levende lys viser vei sammen med måneskinnet. Reinsdyrskinn varmer kalde rumper, og turmagene blir lykelige av hjemmelaget toddy og fersk hvetekringle. André byr på historier fra gamle dager om huldra og de underjordiske, og om livet til dem som var her lenge før oss.

– Varme, lys og lyd. Det vi opplever her er nøyaktig det samme som våre forgjengere sanset rundt bålet. I vårt opplevelsessamfunn er dette kanskje det eneste vi deler med forfedrene våre, sier André Sundero.

Fargerik is

- **Blank is** er laget av helt rent vann, slik at lyset går gjennom isen.
- **Blå is** oppstår når isen er tykkere enn en halv meter. Sollyset brytes i isen slik at den ser blå ut.
- **Grønn is** har vært blå tidligere, men har fått større mengde luft i seg.
- **Hvit is** har fått enda mer luft i seg og er derfor gått fra å være grønn til å bli hvit.
- **Gul is** har fått farge fra vann som har rent gjennom jord eller fjell med malm i seg.

Dette trenger du

- **Normalt god form**
- **Varmt vintertøy**, gjerne vannavvisende
- **Gode, varme sko**
- **Gamasjer**
- **Lue og votter**
- **Hodelykt eller lommelykt** som gir ekstra fint lys i grottene